

учинених щодо неповнолітніх, передача інформації може здійснюватися під час особистих зустрічей, телефоном, письмово, причому як з використанням оригіналів документів, так і їх копій або складання на їх основі довідок, оглядів і меморандумів. Все залежить від важливості інформації й можливості її використання при вирішенні конкретних завдань.

Підводячи підсумок, відзначимо, що перелік видів непроцесуальної форми взаємодії, на відміну від процесуальної, не є вичерпним. Практика розслідування насильницьких злочинів, учинених щодо неповнолітніх, настільки динамічна, що в ході її здійснення можуть бути вироблені й інші види такої взаємодії.

Список використаних джерел

1. Тацій В. Я., Панов М. Г., Шепітько В. Ю. Настільна книга слідчого : наук.-практ. вид. для слідчих і дізнавачів. Київ : Ін Юре, 2003. 716 с.
2. Чернявський С. С. Методика розслідування злочинів у сфері банківського кредитування : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2002. 20 с.
3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час досудового розслідування : навч. посібник / Р. І. Благута, М. П. Климчук, В. М. Сакал, М. С. Цуцкірідзе. Київ : ТОВ «НВП» Інтерсервіс», 2014. 216 с.
4. Лавренко Г. І., Зав'ялов А. В., Іваненко Р. Є. Взаємодія слідчого з органом дізнання: організаційно-правові проблеми та напрямки їх вирішення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2011. Спеціальний випуск № 5. С. 400–409.

Ревякіна Тетяна Олександрівна,
перший заступник директора
Дніпропетровського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

ЕКСПЕРТ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС У ГОПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

За останні роки Міністерство внутрішніх справ (далі – МВС) стало центральним органом виконавчої влади європейського зразка, керівник якого спрямовує та координує діяльність центральних органів виконавчої влади, які реалізують державну політику у сферах: забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; підтримання публічної безпеки і порядку тощо. Підхід розмежування завдань політичного і безпосереднього керівництва у сферах, за формування державної політики в яких відповідає МВС, є основоположним для подальшого розвитку органів системи МВС [1].

Забезпечення належного функціонування останніх, у тому числі, здійснюють установи, організації та підприємства, що належать до сфери

управління МВС:

- 1) заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання;
- 2) заклади охорони здоров'я;
- 3) підприємства;
- 4) науково-дослідні експертно-криміналістичні центри;
- 5) наукові установи.

Одним із викликів, що потребує подолання, задля досягнення очікуваного результату, є надмірний регуляторний вплив органів системи МВС на суб'єктів господарювання. Натомість його подолання пропонується здійснювати, у тому числі, й таким шляхом як забезпечення належного рівня технічного і матеріального оснащення органів досудового розслідування і використання в їх діяльності сучасних експертно-криміналістичних засобів.

За роки економічних і політичних реформ у державі значну увагу приділено створенню ефективного механізму проведення судових експертиз і експертних досліджень. Основним завданням Експертної служби МВС є проведення судової експертизи в кримінальних, адміністративних, цивільних та господарських справах, а також досліджень у позасудовому провадженні за матеріалами оперативно-розшукової діяльності та інших процесуальних дій, виконання інших робіт у межах своєї компетенції [2]. Стратегія розвитку Експертної служби МВС передбачає впровадження нових напрямів судової експертизи в різних видах судочинства.

Автори статті [3, с. 502] справедливо зазначають, що сьогодні судова експертиза є одним з основних засобів доказування обставин у провадженні справ із господарських спорів, оскільки у процесі здійснення правосуддя суд часто стикається з необхідністю встановлення обставин, дані про які потребують спеціальних досліджень та знань.

Аналізуючи розмежування судового експерта та експерта з питань права, встановлене у Господарському процесуальному кодексі України (далі – ГПК), в редакції Закону України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII, І.А. Бутирська наголошує на тому, що таке розмежування погіршує правове регулювання статусу експерта з питань права у господарському процесі, оскільки норми, що регламентують статус експерта, не можуть бути застосовані до експерта з питань права [4, с. 109].

В цьому питанні, в якості вагомого аргументу, доцільним уявляється систематизація всієї сукупності прав та обов'язків судового експерта, встановлених приписами судово-експертного та господарського процесуального законодавства.

Група загальних прав і обов'язків судового експерта встановлена Законом України «Про судову експертизу» [5, ст.ст. 12, 13]. Зокрема, судовий експерт, незалежно від виду судочинства, має право: 1) подавати клопотання про надання додаткових матеріалів, якщо експертиза призначена судом або органом досудового розслідування або ознайомлюватися з матеріалами справи, що стосуються предмета судової експертизи; 2) вказувати у висновку експерта на виявлені в ході проведення судової експертизи факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання; 3) з дозволу особи або органу, які призначили судову експертизу, бути присутнім під час проведення слідчих чи судових дій і заявляти клопотання, що

стосуються предмета судової експертизи; 4) подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта; 5) одержувати винагороду за проведення судової експертизи, якщо її виконання не є службовим завданням; 6) проводити на договірних засадах експертні дослідження з питань, що становлять інтерес для юридичних і фізичних осіб, з урахуванням обмежень, передбачених законом; 7) інші права судового експерта, передбачені процесуальним законодавством.

Незалежно від виду судочинства та підстави проведення експертизи судовий експерт зобов'язаний: 1) провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок; 2) на вимогу особи або органу, які залучили експерта, судді, суду дати роз'яснення щодо даного ним висновку; 3) заявляти самовідвід за наявності передбачених законодавством підстав, які виключають його участь у справі; 4) інші обов'язки судового експерта, передбачені процесуальним законодавством.

До групи галузевих процесуальних прав і обов'язків судового експерта у господарському процесі належать ті, що встановлені ст. 69 ГПК. Експерт зобов'язаний: 1) надати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому питання; 2) з'явитися до суду за його викликом та роз'яснити свій висновок і відповісти на питання суду та учасників справи; 3) проводити доручену йому експертизу особисто і не має права передоручати її проведення іншій особі.

Судовий експерт у господарському процесі має право: 1) ознайомлюватися з матеріалами справи; 2) заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів і зразків, якщо експертиза призначена судом; 3) викладати у висновку експертизи виявлені в ході її проведення факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання; 4) бути присутнім під час вчинення процесуальних дій, що стосуються предмета і об'єктів дослідження; 5) для цілей проведення експертизи заявляти клопотання про опитування учасників справи та свідків; 6) користуватися іншими правами, що надані Законом України «Про судову експертизу»; 7) на оплату виконаної роботи та на компенсацію витрат, пов'язаних з проведенням експертизи і викликом до суду; 8) відмовитися від надання висновку, якщо надані на його запит матеріали недостатні для виконання покладених на нього обов'язків; при цьому заява про відмову повинна бути вмотивованою; 9) брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції за відсутності заперечень учасників справи до його висновку.

Нарешті, при розкритті господарської процесуальної правосуб'єктності експерта слід враховувати її конкретизацію у відомчих приписах щодо судових експертів Експертної служби МВС [6], а також роз'яснення щодо призначення судової експертизи господарськими судами [7].

Список використаних джерел

1. «Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р // Офіційний вісник України від 23.03.2018 – 2018 р., № 23, стор. 259, ст. 808.

2. «Про затвердження Стратегії розвитку Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України на період до 2020 року та Плану заходів щодо її реалізації»: наказ Міністерства внутрішніх справ України 15.03.2017 р. № 229. URL : <https://dndekc.mvs.gov.ua/>

3. Сибірна Р. Місце судової експертизи у господарському процесі / Р. Сибірна, А. Сибірний, О. Хомів // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. - 2017. - № 865. - С. 502-506. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2017_865_78

4. Бутирська І. А. Правовий статус експерта з питань права у господарському процесі // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2018. Вип. 48. Т. 1. С. 108-111. URL: http://visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.48/part_1/27.pdf.

5. «Про судову експертизу»: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

6. «Про затвердження Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України»: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17.07.2017 р. № 591 // Офіційний вісник України від 19.09.2017 — 2017 р., № 73, стор. 24, ст. 2254.

7. «Про деякі питання практики призначення судової експертизи»: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 4. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12?find=1&text=>

Ременюк Максим Юрійович,
судовий експерт сектору
дактилоскопічних досліджень відділу
криміналістичних видів досліджень
Запорізького науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

ВИЯВЛЕННЯ СЛІДІВ ПАПІЛЯРНИХ УЗОРІВ РІЗНИМИ МЕТОДАМИ ВИСВІТЛЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ УЛЬТРАФІОЛЕТОВОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ

Однією із умов ефективної боротьби зі злочинністю на державному та міжнародному рівнях є розробка належного техніко-криміналістичного забезпечення діяльності правоохоронних органів щодо розкриття, розслідування та попередження злочинів [1, с. 213-217].

Питання розширення використання науково-технічних досягнень становить основу вдосконалення слідчої діяльності [2, с. 7], а тому завжди є актуальними.

При цьому, на думку Г.І. Грамовича, повинні вміло поєднуватися різні процесуальні та непроцесуальні форми застосування таких знань, ефективно використовуватися науково-технічні засоби, правильно організовуватись та